

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-432-0-88>

**CONCEPTUAL APPROACHES TO ADMINISTRATIVE
AND LEGAL PROVISION OF FINANCIAL SECURITY
IN THE FINANCIAL INDUSTRY**

**КОНЦЕПТУАЛЬНІ ПІДХОДИ
ДО АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ У ГАЛУЗІ ФІНАНСІВ**

Rekunen T. O.

*PhD in Law, Associate Professor,
Head of the Department of Education
Quality Assurance,
Kharkiv National University
of Internal Affairs
Kharkiv, Ukraine*

Рекуненко Т. О.

*кандидат юридичних наук, доцент,
начальник відділу забезпечення якості
освіти,
Харківський національний
університет внутрішніх справ
м. Харків, Україна*

Правове розуміння фінансової сфери, її призначення та змісту, а також характеристик діяльності фінансів тісно пов'язане з природою та функціонуванням держави. У цьому контексті можна говорити про специфічний об'єктивний двосторонній зв'язок. З одного боку, існує сама природа фінансів, їх форми та обсяги фондів, які визначають можливості держави, її завдання та основні напрямки діяльності. З іншого боку, можна стверджувати, що за допомогою фінансових ресурсів держава має змогу впливати на всі аспекти процесу відтворення. Саме через ці ресурси здійснюється основний розподіл результатів відтворення – сукупного суспільного продукту, який доходить до кінцевого споживача. Завдяки цим ресурсам реалізується мотивація, розвиток виробництва та зміцнення загальної безпеки держави. Забезпечення країни грошовими коштами, які є необхідними для виконання функцій держави, здійснюється за рахунок державних фінансів, в яких основну роль відіграють грошові фонди. Зміст державних фінансів відображається у фінансових механізмах.

Зважаючи на величезну суспільну та економічну важливість фінансової сфери, особливо в умовах воєнного стану, останнім часом державні установи у співпраці з науковцями почали

приділяти більше уваги питанням її безпеки та регулюванню відносин у цій галузі. З огляду на ситуацію, в якій перебуває наша країна, а також на глобалізаційні процеси та динамічний розвиток суспільних і економічних відносин, можна стверджувати, що в сучасних умовах ключовим фактором незалежності будь-якої держави є стан її фінансової безпеки. Фінансова безпека є складовою частиною національної безпеки та однією з її основних компонентів, оскільки впливає на виконання завдань та функцій всередині країни державними органами та органами місцевого самоврядування. Фінансова безпека відображає здатність держави реалізовувати власну фінансово-економічну політику і втілюється у вигляді комплексу заходів державної політики, спрямованих на досягнення відповідних цілей, зокрема забезпечення стійкості фінансової системи [1, с. 126-127].

На думку О. І. Савицької, фінансова безпека є ключовим елементом економічної та національної безпеки держави. Вона охоплює стан фінансів та фінансових інститутів, який забезпечує надійний захист національних економічних інтересів. Це включає соціально орієнтований розвиток національної економіки, фінансової системи та всієї сукупності фінансових відносин і процесів у країні. Важливою є готовність і здатність фінансових інститутів створювати механізми для реалізації та захисту інтересів розвитку національних фінансів, підтримання соціально-політичної стабільності суспільства, а також формування необхідного економічного потенціалу і фінансових умов для збереження цілісності та єдності фінансової системи. Це має бути забезпечено навіть за найбільш несприятливих сценаріїв розвитку внутрішніх і зовнішніх процесів, а також для успішного протистояння внутрішнім і зовнішнім загрозам фінансової безпеки [2, с. 14].

Фінанси України представляють собою систему економічних відносин, що пов'язані з планомірним формуванням і розподілом публічних централізованих і децентралізованих фондів коштів, необхідних для забезпечення діяльності держави та органів місцевого самоврядування. Вони регулюються нормами різних галузей права і представлені як сукупність категорій та понять, які є частиною фундаментальних і системоутворюючих елементів, таких як фінансова галузь або фінансова система.

Економісти визначають фінансову систему як сукупність форм і методів формування, розподілу та використання фондів коштів держави та організацій, що становлять певні грошові процеси. Це також включає поєднання процесів об'єктивного розподілу вартості валового внутрішнього продукту і суб'єктивного впливу на нього державної політики в існуючому економіко-правовому середовищі, а також розуміння фінансів у їх чистому вигляді як цінних паперів та відповідних фондів для їх формування, руху і використання [3, с. 39–40].

Наступним елементом поняття «фінансова безпека» є безпекова складова. Фінансова безпека виступає важливою частиною економічної та національної безпеки, характеризуючись відсутністю загроз для реалізації єдиної державної політики у фінансовій сфері. Це включає розвиток ринку фінансових послуг, банків, державної іпотечної установи та інших фінансових організацій (політична фінансова безпека), а також суспільні відносини, пов'язані з виробництвом, розподілом, обміном, споживанням матеріальних і нематеріальних благ та наданням/отриманням фінансових послуг (колективна фінансова безпека). Вона забезпечує стабільність, за якої громадяни (клієнти фінансових установ чи підприємці, що надають фінансові послуги) можуть повністю реалізувати свої права та свободи (особиста фінансова безпека).

Основу фінансової безпеки формують фінансово-економічні відносини, зокрема суспільні відносини між фізичними та юридичними особами у виробництві, розподілі, обміні та споживанні матеріальних і нематеріальних благ, а також у наданні/отриманні фінансових послуг. Її стан визначається стійкістю фінансово-економічних відносин, що включає їх міцність, надійність, передбачуваність, а також здатність протистояти зовнішнім і внутрішнім впливам і швидко адаптуватися до змін навколишнього середовища. Фінансова безпека створює умови для надійного захисту економіки держави, дозволяючи громадянам повністю реалізувати свої права і свободи як у фінансовій сфері, так і в суміжних областях. Система фінансово-економічних відносин сприяє економічному добробуту громадян, що відображається у зростанні рівня

доходів населення та прибутків країни від діяльності на фінансових ринках [4, с. 104-105].

Узагальнення викладених положень дає підстави стверджувати, що концептуальні підходи до адміністративно-правового забезпечення фінансової безпеки повинні ґрунтуватися на розумінні фінансів як системоутворюючого елементу функціонування держави та ключового інструмента реалізації її політики. Фінансова сфера є простором, у якому матеріалізуються державні можливості, формується ресурсна база для виконання її функцій, забезпечується відтворення суспільного продукту й зміцнення національної безпеки. Саме тому адміністративно-правові механізми регулювання фінансових відносин мають бути спрямовані на забезпечення стабільності й стійкості фінансової системи, здатної ефективно реагувати на зовнішні та внутрішні виклики.

Фінансова безпека як складова економічної та національної безпеки постає не лише як стан захищеності фінансів та фінансових інститутів, а й як здатність держави забезпечувати реалізацію власної фінансово-економічної політики, захищати національні інтереси, підтримувати соціально-політичну стабільність і економічний розвиток навіть за умов кризових чи екстремальних обставин. Таким чином, адміністративно-правове забезпечення фінансової безпеки повинно передбачати комплексну систему норм, інституцій та процедур, спрямованих на регулювання фінансових процесів, мінімізацію ризиків, запобігання загрозам та підтримання цілісності фінансово-економічних відносин.

Отже, концептуальний зміст адміністративно-правового забезпечення фінансової безпеки у галузі фінансів полягає у формуванні дієвої правової моделі, яка гарантує захищеність фінансової системи, стійкість економічних процесів, передбачуваність розподільчих механізмів і здатність держави забезпечити належні умови для реалізації прав, свобод та економічних інтересів громадян і суб'єктів господарювання. Це визначає фінансову безпеку як фундаментальний критерій ефективності державної політики й ключовий чинник збереження суверенітету, стабільності та розвитку України.

Література:

1. Курс адміністративного права України : підручник / за заг. ред. О. В. Кузьменко. Київ : Юрінком Інтер, 2018. 904 с.
2. Савицька О. І. Оцінка та шляхи забезпечення фінансової безпеки України. *Економічний форум*. 2012. № 3. С. 403–411.
3. Дмитренко Е. О. Місце та роль фінансово-правової відповідальності у механізмі правового забезпечення фінансової безпеки України. *Фінансове право*. 2018. № 4 (18). С. 39-42.
4. Клімова С. М. Адміністративно-правове регулювання управління публічними фінансами: функції, цілі та механізми. *Юридичний бюлетень*. 2018. Вип. 6 (6). с. 102–108.